

THE NAME IS BROZ. JOSIP BROZ.

S njim je i Smrt izgubila nevinost.

Bio je to poslednji zavodnički podvig nevernog supružnika Partije, i poslednji velelepni trik opsenara koji je umesto mađioničarskog cilindra radije nosio šapku s petokrakom. Do tog četvrtog maja, naime, smrt je za većinu pripadnika mog i nekoliko okolnih naraštaja bila tek puka apstrakcija, tačka na dosadnoj biografiji slovenačkog pesnika iz čitanke, ili prazna pretnja ojađenog šlager-ljubavnika na opatijskom festivalu lakih nota. Svi smo još uvek imali varljivo krepke babe i dede, Miju i Čkalju, Lenona i Makartnija. Imali smo, dakako, i Pižona i Zlatka Vujovića: tek kada su njih dvojica suzama zalili prerani kraj jednog od onih derbija koje je - tada ni to nismo znali - mnogo više od navijačke podgrevala jedna druga strast, tek tada smo shvatili da je stvar postala ozbiljna. (Fudbaleri iz dveju bratskih republika sledeći put će zajedno zaplakati desetak godina kasnije - od suzavca bačenog na vesnike smrti Maršalove vanbračne kćeri čiji nam je rođendan krajem svakog novembra ulepšavao život trijumfalnim pokoljima prasića i drugih, odbrani i samozaštiti fatalno nevičnih domaćih životinja.) Smrt je, dakle, za većinu nas time bila razdevičena, a penetraciju je znatno bolnijom učinila činjenica da ju je obavio neko od koga to zaista nismo očekivali - uprkos nebrojenim saopštenjima lekarskog konzilijuma.

Bili smo razočarani i obmanuti kao da nam je neko u poslednjem kaišu stripa iz zasede ubio Zagora, ili Taličnog Toma. Jer, Tito nije - kako su to mnogi u šinjele odeveni spomenici, gledajući nas odozgo, nastojali da dokažu - bio div-junak iz narodne bajke; bio je paradigma strip-junaka. Kumrovec je imao dvodimenzionalnu auru Darkvuda, a otac Franja i majka Marija verovatno su i za samog junaka ove priče bili tek mitski preci, povremeno vaskrsavani u retrospektivnim epizodama naizgled beskrajne povesti u slikama. Junak je bio okružen inferiornim, pomalo komičnim pomagačima, nalik na Fantomove pigmeje ili Mandrakovog Lotara: ubijao je sam - najpre one koji su za njegov ukus bili premalo ili previše odani komunizmu, a kasnije omamljene medvede i muflone. Jedino što se nije uklapalo u savršeno razrađenu strip-ikonografiju, bila je dokazano neplatonska priroda njegovih erotskih pustolovina: junaci iz stripova - izuzmemo li sumnjivo poreklo Raje, Gaje i Vlaje, ili Popajevog Kiće - nisu imali potomstvo, naročito ne vanbračno. Titov ljubavni život odvijao se kroz podražavanje satirijazma Džejsma Bonda, koji je s podjednakom lakoćom uskakao iz jedne postelje u drugu, iz stripa u film, i natrag. Kominternin agent 007 ljubio je i ubijao podjednako neodoljivo, s kreativno-destruktivnim nagonom hedoniste zaljubljenog u Smrt. Od samog početka - za razliku od svih nas, za razliku od lekarskog konzilijuma - znao je ime svoje poslednje ljubavnice.

Zbog toga ga je dvadeseti vek - ne samo u zemlji koju je za sebe stvorio - toliko voleo. Današnjim adolescentima njegovo ime više ne znači ništa ne zbog propasti ideologije pod čijom je zastavom odigrao niz nezaboravnih utakmica, izrekao mnoštvo istorij-

skih "ne" i istorijskih "da" i istorijskih "boga mu", već zbog temeljno drugačije estetike vremena u kome, eto i posle Tita, nekako nastavljamo da živimo. U epohi ledenog šarenila tečno-kulture stripovi su postali patetični anahronizam: kupuju ih, polovne i izdanđale, isti takvi četrdesetogodišnji frikovi, bezuspešno tražeći u svakom od njih ulaznicu za Zlatno doba, okončano onoga dana kada su zajedno plakali "Zvezda" i "Hajduk". Zalud: za dedama su se put nebeskih njiva tiho odšunjale i bake, Lenon je u dimu baruta otišao nekoliko meseci posle Broza, Mija se neprimetno udaljio plešući argentinski tango, a zemlja za koju su nastupali Pižon i Zlatko nestala je u "big bengu" čiji kosmički otpad još uvek ne uspevamo da raskrčimo.

Ostali su nam, izgleda, samo Makartni i Čkalja. I preprodavci stripova.

